

O`ZBEKISTON RESPUBLIKASI HUQUQNI MUHOFAZA QILISH AKADEMIYASI

**"Biz o'z xatti-harakatlarimiz
uchun javobgarmiz"**

Umumiy o'rta ta'lim maktab 5-sinf o'quvchilari uchun mo'ljallangan dars rejasi

Dars maqsadlari

1 Mas'uliyat tushunchasi

Mas'uliyatni his etish va uning hayotdagi ahamiyatini tushuntirish.

3 Jamiyatdagi o'rni

Mas'uliyatning inson hayotidagi, mahalladagi va jamiyatdagi ahamiyatini yoritish.

2 Mas'uliyatsizlik

Mas'uliyatsizlikning salbiy ta'sirini ta'riflash.

4 Yordam berish

Yordam berishning ahamiyatini va jamiyatdagi o'zgarishlarga ta'sirini tushuntirish.

Kutilayotgan natijalar

Tushunish

O'quvchilar mas'uliyat tushunchasini tushunishadi va amalda qo'llashni o'rganishadi.

Javobgarlik

O'quvchilar o'z xatti-harakatlari uchun javobgarlikni his qilishadi.

Yordam berish

Odamlarga yordam berishning ahamiyatini tushunib, ijobiy xatti-harakatlarini rivojlantirishadi.

Dars metodlari

Rolli o'yinlar

Mas'uliyatni his qilish va yordam berish holatlari.

Suhbat

Mas'uliyat va yordam berish haqida fikrlar.

Blits so'rov

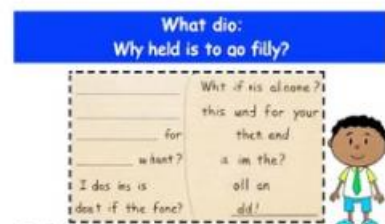
Tezkor savollarga javob berish.

Hikoyalar

Mas'uliyat va yordam berishga oid hayotiy misollar.

Foydalanadigan materiallar

Darsga kirish

1

Savol

"Hammamizga ma'lumki, har birimizning hayotimizda o'z xatti-harakatlarimizga javobgarlik bor. Bu qanday javobgarlik, bunga kim javobgar?"

2

Muhokama

"Mas'uliyatsizlik nima anglatadi?"

3

Fikr almashish

"Qanday vaziyatda siz o'z xatti-harakatlaringiz uchun javobgar bo'lasiz?"

Mas'uliyat tushunchasi

Ta'rif

Mas'uliyat – bu shaxsning o'z harakatlari uchun javobgarligi va boshqalarga ta'sir qiluvchi har bir qarorning oqibatlarini his etish.

Misol

Agar siz maktabda boshqa o'quvchiga yordam bersangiz, bu sizda jamiyatga va atrofdagilarga nisbatan mas'uliyat hissini rivojlantiradi.

Mas'uliyatsizlik

Ta'rif

Mas'uliyatsizlik – bu o'z harakatlarining oqibatlarini e'tiborga olmaslik va boshqalarga yordam berishdan bosh tortish.

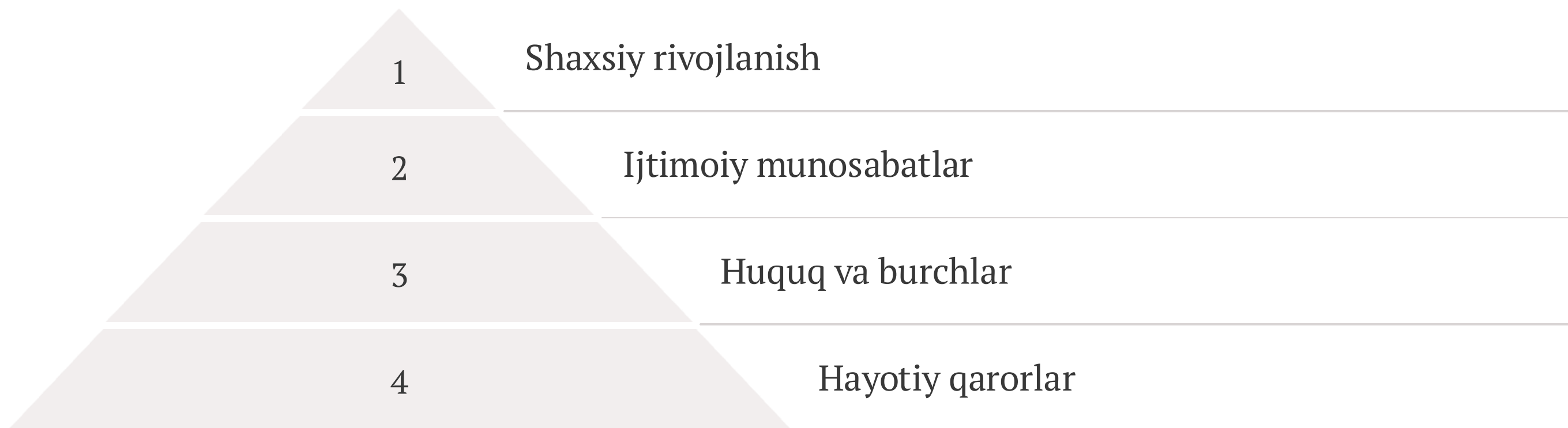
Misol

Agar kimdir o'ziga yoki boshqalarga zarar yetkazsa, uning mas'uliyatsizligi odamlar bilan munosabatlarida yomon ta'sir ko'rsatadi.

Mas'uliyatning inson hayotidagi o'rni

Mas'uliyat insonning o'z harakatlariga oid huquq va burchlarini tushunib, ularga amal qilishdir. Mas'uliyat insonning ijtimoiy va shaxsiy rivojlanishida muhim rol o'ynaydi.

Yordam berish

Ta'rif

Yordam berish – bu boshqalarning ehtiyojlariga qayg'urib, ularga qo'l keltirishga intilish.

Misol

Siz maktabda yoki o'yinda boshqa bir insonga yordam berish orqali o'zingizning boshqalarga nisbatan mas'uliyat hissini sezishingiz mumkin.

Hayotiy vaziyat: Do'stga yordam

Holat

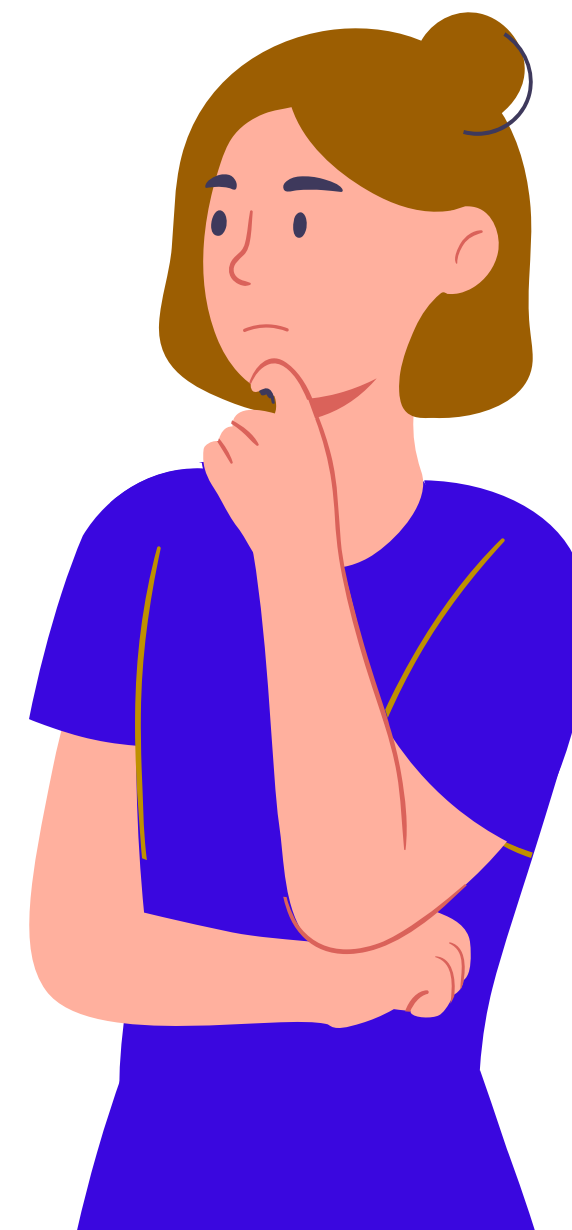
Sizning do'stingiz og'riqdan shikastlangan, ammo u yordam so'ramayapti. Nima qilish kerak?

Savol 1

Bu vaziyatda siz qanday xulq-atvorni namoyon etasiz?

Savol 2

Yordam berishga qanday qadam qo'yish mumkin?

Hayotiy vaziyat: Xatti-harakatlar ta'siri

Holat

Sizning maqsadingiz va harakatlaringiz boshqalarga ta'sir qilmoqda. Qanday qilib, siz o'z xatti-harakatlaringizni javobgarlik hissi bilan amalga oshirasiz?

Savol 1

Mas'uliyatni qanday his qilishingiz mumkin?

Savol 2

Sizda qanday qarorlar bo'ladi va ular boshqalarga qanday ta'sir qiladi?

Rolli o'yin: Sport musobaqasidagi yordam

1 Vaziyatni tushunish

---

2 Yordam usullarini o'ylash

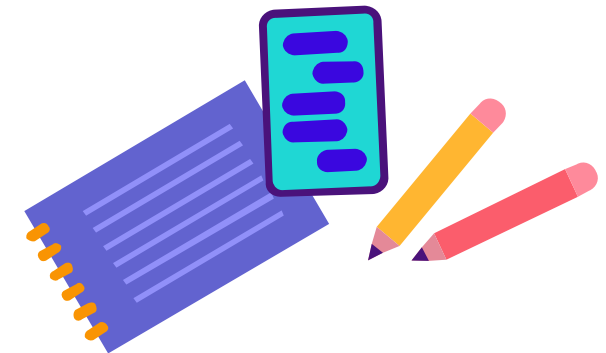
---

3 Harakatga o'tish

---

4 Natijani baholash

Holat: "Do'stingiz sport musobaqasida qiyinchilikka duch kelmoqda. Nima qilish kerak?"

Blits so'rov

1 Savol 1

Mas'uliyatni qanday his qilish mumkin?

2 Savol 2

Mas'uliyatsizlikning salbiy ta'sirlarining o'rni nima?

3 Savol 3

Biz yordam berish orqali jamiyatga qanday yaxshilik qila olamiz?

Mas'uliyatning ijobiy ta'siri

1

O'zini anglash

O'z xatti-harakatlarini tushunish

2

Qaror qabul qilish

Oqibatlarni hisobga olish

3

Ijobiy natija

Jamiyatga foyda keltirish

Yordam berishning ahamiyati

Jamiyat rivojlanishi

Bir-birimizga yordam berish orqali jamiyatimiz rivojlanadi.

Shaxsiy o'sish

Boshqalarga yordam berish orqali o'zimiz ham o'samiz.

Baxt ulashish

Yordam berish orqali atrofimizdagilarga baxt ulashamiz.

Mas'uliyatli bo'lishning afzalliklari

1

Ishonch

Atrofdagilarning ishonchini qozonish

2

Hurmat

Jamiyatda hurmatga sazovor bo'lish

3

Muvaffaqiyat

Hayotda ko'proq muvaffaqiyatga erishish

Mas'uliyatni rivojlantirish yo'llari

1

Kichik vazifalardan boshlash

Kundalik hayotda kichik mas'uliyatlarni olish

2

Xatolardan o'rganish

Xatolarni tan olib, ulardan saboq chiqarish

3

Boshqalarga yordam berish

Atrofdagilarga yordam berish orqali mas'uliyatni oshirish

4

O'z-o'zini baholash

Muntazam ravishda o'z xatti-harakatlarini tahlil qilish

Xulosa

1 Mas'uliyat muhimligi

Mas'uliyat shaxsiy va ijtimoiy rivojlanishning asosi

2 Yordam berish qiymati

Boshqalarga yordam berish jamiyatni yaxshilaydi

3 Doimiy rivojlanish

Mas'uliyatni his qilish va rivojlantirish uzluksiz jarayon

Amaliy topshiriq

Kundalik yuritish

Har kuni qilgan mas'uliyatli
ishlaringizni yozib boring

Yordam loyihasi

Maktab yoki mahallada yordam
loyihasini boshlang

O'z-o'zini baholash

Har hafta oxirida o'z xatti-
harakatlaringizni tahlil qiling